

ABONNEMENT:

Pour un an 350 Piastres
Edition spécial. 500 ptrs.

ADRESSE:

«İdjtihad» Constantinople

Téléph. St. 865

XXIV ème ANNÉE

1 Avril 1929 No. 270

TÜRKÇE VE FRANSIZCA

İLMÎ, EDEBÎ, İKTİSADÎ, SANA'Î,
SIHHÎ MECMU'A

Aboneman: Seneliği [24
nüsha]Türkiye için 2bu-
çuk, haric için 3 buçuk,
Âlâ kâğıdı 5 liradır.

İdarehanesi:

Cıgaloğlunda İctihad Evi

Tarihi te'sisi:

1904 — Genève

Yirmi dördüncü sene

No. 270—1 Nisan 1929

MÜTERECCİMDEN BİR KELİME

Bu gün içtimai hakikatların en büyüklerinden biri de şudur: Her asırda ve bil-hassa asrımızda ma'seri ve ferdi hayatın mihver ve mahreki iktisad olmuştur. Tarih-de dinlerin teşekkülü de dahil olduğu halde, hiç bir hadisei beşeriye zikr edilemez-ki yakından veya uzaktan amili bir amili iktisadi olmasın. (İctihad)ın kari'lerine sıra ile arz edilecek olan dört mekale selâhiyetdar ve muktedir bir Fransız hekiminin Les Annales politiques et littéraires ve Illustration Economique de intişar etmiş olan etudleridir. Bunlar cihanın vaz'iyeti maliyesi üzerine tevcih olunmuş kuvvetli birer ziya huzmesi gibidir. Muharrir, Fransız olduğundan Fransayı sureti mahsusada der-piş etmiştir. Bu hususiyet mekalelerin kıymetini büyük bir mikyassa azaltmaz. Hars ve terbiyece, Fransızlar, biz Türklerin en ziyade benzediğimiz millettir. Bundan ma'ada bütün milletlerin hayatına, ciddi tefavütlerle, aynı kanunlar hakimdir. Binaen aleyh bu mekalelerin istifade ile okunacağına kana'etım tam kalmaktadır. A. D.

AVRUPANIN FAKİRLEŞMESİ VE
AMERİKANIN MALÎ HEGEMONİASI

Avrupanın fakirleşmesi ve Amerikanın tefevvuku malisi harbi umuminin netice-leri arasında en bariz olanlarından birini teşkil ediyor. Bir çok neslin saburane ce-hdlerle toplanılan ihtiyatlar [para v. s.] tükendi ve bunları tacdit etmek ve yer-lerine koymak müşkilatı her gün büyü-mektedir.

Bu fakireşme Avrupanın en müreffeh ad olunanları, ezcümle İngiltere dahi da-hil olduğu halde, bütün memleketlerinde görülüyor.

Fransa daha iyi bir vaz'iyette görü-nüyor. Zahiri refahı şundandır ki harbdan beri, va'delerinin inkizalarında diğer istik-razlarla te'diye olunan mütevalî istikraz-larla yaşadı. Bu istikrazların faizlerinin te'diyesi her sene yirmi milyar raddesin-de bir meblağ yani bütcenin yarısını bel' etmektedir.

Avrupanın büyük bir kısmı üzerine çöken işsizliğin henüz Fransada meydana çıkmamış olması şundandır ki düşmandan tahliye edilen hıttaların ta'mir ve ihyası.. İstikrazlarla yahut yeniden para çıkar-makla [Inflation ile] te'diye edilen bir çok

işcilere iş tedarik etmektedir.

Fakat ister istemez bu muamele [Opé-ration] ların bir sonu olmak labüd idi. Nihayet Fransa, yapılacak istikraz bulma-dı ve paranın kudreti iştiraiyesini azalta-rak hayatı büyük bir mikyassa bahalan-dıran yeni para çıkarmadan fariğ oldu.

Hülasa, bir nazırın meb'usan kürsü-sünde söylemiş olduğu veçhile, Fransızlar servetlerinin beşde dördünü gaib etdiler.

İstikrazların ve yeni para çıkarmanın yarattığı zahiri zenginlik devrinde gayrı mahsus olan fakirleşme, nihayet bütün gözlemlere a'yan oldu.

Bununla beraber şurasını, kayd ede-lim ki millî ziya'lar, mali hüsrانlar bü-tün sınıflar üzerine icrayı hasar etmedi. Bazı sınıflar mahv oldularsa diğerleri zenginleşdiler. Bu veçhiledir ki eski irad sahibleri pek ziyade fakirleşdiler, halbu ki köylüler ve taçirler sia'i maliyerlerinin büyük mikyassa yükseldiğini görüyorlardı.

*
*
*

Muharebe tahribatından münba'is ve Fransa gibi bir kaç memlekete mahsus olan fakirleşme sebepleri haricinde, bü-tün Avrupayı tehdid eden ve her gün ar-an, tamamen umumi diğer sebebler dahi vardır.

Cihanın vaziyeti maliyesi hakkında pek muhim etüdlerini neşre başladığımız ustad
Dr. GUSTAVE LE BON

Bu sebepleri.. müstemlikeler, mahmi memleketler, v. s. gibi Asiya memleketlerinin artan istiklâli sanaileri teşkil eder. [1]

Vaktile bu memleket Avrupa fabrikalarının i'mal ettiği ma'mulatin mevadı iptidaiyesini tedarik etmekden başka bir şey yapmazlardı.

«Pitt [2] diyordu: eğer Amerika bir çorap, bir nal çivisi i'mal etmek fikrine düşerse İngilterenin bütün şevket ve kudretinin azametini Amerikaya his ettirmek isterim.»

Pitt in tehdid ittiği küçük müstemlike, Britanya imparatorluğunun korkunç rakibi oldu[3]ve Canada, Australie gibi diğer müstemlikeler bu gün hemen hemen müstakil, ve İngiltereye hemen hemen gayrı merbut memleketlerdir. Ahiren Londres da Do-

[1] 190 numaralı ve 15 Tes'ini evvel 1925 tarihli (İctihad) da (İngiltere nereye gidiyor?) unvanlı mekalemize de bakın. Orada şarklılar, muhtac oldukları esyayı kendileri i'mal etmeye başlamıştı dedikten sonra (Japonya) da İngiliz ticaretinin nasıl bir mağlubiyeti kahkariyeye ma'ruz olduğu vesaikle gösterilmiştir.

A. D.

[2] Lord William Pitt Chatham İngiliz ricali devletinden 1708-1778

[3] Yevmi gazetelerde ki beyanatında M. TROCKI İngiltere ile Amerika arasında harbin yakın olduğunu söyledi. Hiç bir ihtimal bu kadar musteb'ad degildir. M Trocki artıcı ve pur sıhhat yapan unutupuyor görünüyör.

4 Avril 1929 A. D.

minionlar [yani müstemlikeler] mümes-sillerinin akd ettikleri bir kongürada, gördük ki İngiltere. müstemlikelerin bu istiklâlini, muzdaribane tasdik etdi.

Deniz aşırı [D'outre-mer] memleketlerin bir çoğu Avrupanın iktisadi boyunduruğunu yavaş yavaş atmaktadırlar.

Bu memleketler vaktile olduğu gibi, mevadı iptidaiye ihrac etmeye inhisar edecekleri yerde, istedikleri gibi cihanın her tarafına gönderdikleri ma'mulat yapmaktadırlar.

Asya dünyası avrupanın rakibi oldu ve Asyada işçilik daha ucuz olduğundan rakipliği müdhış olmaktadır.

Hindistan hakkında ki bir kitabında vaktile zuhuru kat'isini ihbar ettiğim bu hadise bu gün kuvvetle tecelli etmektedir. (Hindistan) gibi henüz (İngiltere)ye münkad memleketler, istiklâl istemektedirler.

L'Illustration Economique yazıyor: 1910 da yirmi bin tonilato font idhalat yapan Hindistan, 1923 de iki yüz bin tonilato font ihrac etti. Eski kıt'ai berriyenin [Continent in] hubutu, yeni memleketlerin suudile müterafık oluyor. Harb, eski dünyaları, [eski memleketleri] Avrupadan müstağni olmaya alışdırdı. Yeni vaz'iyetinin bütün faidelerini gördüler boyunduruk altına avdet etmekten imtina' ediyorlar... XIX inci asır, Avrupanın esareti ilga ettiğini gördü, XX inci asır, şimdi bizi esir etmek isteyen deniz aşırı memleketlerin iktisaden kendilerini hür kıldıklarını kendilerini hür ilân ettiklerini ve hür olduklarını görüyor.»

Vaktile Avrupanın cizye güzarı olan ve daha ucuz işçilik ile çalışan memleketlerin bu rekabeti bir çok avakip tevliid edecektir.

Bu avakibin en mühimlerinden biri yevmiyelerin miktarına hakim olan ve şu veçhile düstur haline vaz' olunabilen yeni bir kauunu iktisadinin zuhuru olacaktır.

(Devamı gelecek nüshada)